

Hobby schools en cultuureducatie

15-18 november 2016
Estland

Samenstelling van de delegatie

- Lies Jacob, coördinator Dharts, Destelheide
- Kristof Bouvard, Stafmedewerker animatie & programmatie, VVJ vzw
- Riet Plevoets, dossierbeheer verenigingen en expert cultuureducatie, afdeling Jeugd

Beschrijving van de bezoeken

Dinsdag 15 november

1. Tallinn Hobby Center Kullo

Het Tallinn hobby center Kullo bestaat sinds 1991 en wordt gesubsidieerd door de gemeente Tallinn. Het dateert nog uit de oude Sovjetperiode. Het is één van de grootste hobby centers in Estland.

Er nemen 2300 kinderen en jongeren deel aan meer dan 70 hobby-activiteiten. 1/3 van de deelnemers zijn jongens en 2/3 meisjes.

De hobby-activiteiten die er worden georganiseerd, kunnen in 5 thema's worden onderverdeeld: technologie, muziek, cultuur & natuur, dans en kunst. Binnen elk thema is er nog een verdere opdeling. Zo is er voor het thema technologie bijvoorbeeld een verdere opsplitsing in ICT, robotica, modelbouw, rijbewijs en houtbewerking.

De kinderen en jongeren worden onderverdeeld in leeftijdsgroepen. De deelnemers zijn 1 tot 14 jaar oud die over de verschillende hobby-activiteiten in 196 groepen verdeeld zijn. Er zijn ook enkele groepen voor volwassenen.

Afhankelijk van de leeftijd en de hobby-activiteit worden er 3, 4, 6 of 8 uur les per week ingericht.

Ouders betalen hiervoor 30 euro per maand. Dit is fiscaal aftrekbaar en de gemeente geeft een beurs aan mensen die dit niet kunnen betalen. Er zijn ook kortingen voor gezinnen die meerdere kinderen inschrijven.

De deelnemers krijgen op het einde van het (werk)jaar een certificaat en na een aantal jaar een 'diploma'. Dit is te vergelijken met ons DKO-systeem.

De kinderen en jongeren komen na school naar het hobby center om deel te nemen aan één van de activiteiten. Het hobby center is geopend tot 22u. In de zomer worden er ook zomerkampen, (kinder)galerijen en festivals georganiseerd.

Er werken 147 werknemers (waarvan 80 leerkrachten).

Tallinna Huvikeskus "Kullo"

Peamaja

Mustamäe tee 59

10621 Tallinn

www.kullo.ee

kullo@kullo.ee

Contactpersoon: Kairi Kaugema, kairi.kaugema@kullo.ee

2. Ministry of Education and Research – Estonian Youth Work Center

- In Estland wordt er sterk ingezet op e-gouvernement. Diverse administratieve kabinetten zitten verspreid over het hele land en staan in contact met elkaar via skype, videoconferences etc. Estland bestaat uit 213 gemeenten met een bevolkingsdichtheid van soms minder dan 2000 inwoners. Twee derde van de bevolking woont in de grote steden.
- Jeugdwerk bestaat voor een aanzienlijk deel uit Hobby education. *"A hobby school is an educational establishment operating in the area of youth work that creates an opportunity for the acquisition of hobby education and for the diverse development of the personality, including cultivation of one's own language and culture, in different areas of hobby education"*
- Diverse instanties (privaat of publiek) kunnen initiatief nemen voor de oprichting van een hobby school waarin non formal education centraal staat. De focus ligt hierbij voornamelijk op het proces, op de methodiek van 'learning by doing' en op de voorbereiding van de jongeren op de arbeidsmarkt. Visie, kwaliteitsstandaarden, curricula en vorming worden op nationaal niveau vastgelegd, maar elke hobby school is vrij om zijn eigen profiel te bepalen (kunsteducatie, natuureducatie, wetenschappen, techniek, sport, erfgoed, ...). 625 hobby schools bereiken zo meer dan 116 000 individuele jongeren en zorgen voor werkgelegenheid voor een grote hoeveelheid jeugdwerkers (die aan de universiteit afstuderen).

- De hobby schools met focus op kunsteducatie zijn vergelijkbaar met ons DKO-systeem. Veel jongeren kiezen ook voor de sport hobby schools of maken combinaties tussen diverse hobby schools. Veel kwetsbare jongeren die in het formele onderwijssysteem hun plek niet meer vinden, worden vaak opgevist door de hobby schools en zodoende ook voorbereid op de arbeidsmarkt. De impact van non formal education op de maatschappij is dus aanzienlijk.

Estonian Youth Work Centre

Tõnismägi 11

15192 Tallinn

Tel. +372 7 350 394

kaur.kotsi@entk.ee

www.entk.ee

Contactpersoon: Kaur Kõtsi, kaur.kotsi@entk.ee

Woensdag 16 november

1. Pärnu Art School

De Pärnu Art school is een hobby school gesubsidieerd door de gemeente en gesitueerd in een woonhuis. De focus van deze school ligt op visual arts en op kinderen tussen 5 en 12 jaar.

7 jeugdwerkers organiseren diverse ateliers voor diverse niveaus voor +/- 600 kinderen. Hierbij wordt er steeds gezocht naar samenwerkingen met lokale artiesten of musea. Deze hobby school ademt een heel huiselijke sfeer uit en zet ook in op de opvang van kwetsbare kinderen. Het aanbod bestaat voornamelijk uit eigen ateliers en kunstprojecten, een aanbod voor scholen, begeleide culturele uitstappen en zomerkampen. De meeste kinderen nemen 3 keer per week deel aan de activiteiten van de hobby school.

De hartelijkheid van de jeugdwerkers en de focus op de sociale mix (kinderen met een beperking, Russische kinderen met een taalachterstand) typeren deze hobbyschool.

Pärnu Kunstikool asub Pärnus

P.Kerese tänaval majas nr.3

80014 Pärnu maakond

www.parnukunstikool.ee

Contactpersoon: Kristel Kallau, kristelkallau@gmail.com

2. Perno Education Center

Deze organisatie heeft drie vestigingen: een natuureducatief centrum, een technische hobby school en een motorclub.

i. Perno Loodusmaja

Ons eerste bezoek bracht ons in het **natuureducatief center**. Het centrum is actief sinds 2013 en werd betaald met lokale en Europese middelen. Er werd bewust gekozen voor lokale ontwikkeling, in het kader daarvan werd ook geopteerd voor een architect en aannemers uit de Perno-regio.

Het natuureducatief centrum biedt drie soorten activiteiten aan:

- Ontvangst bezoekers: de ruimtes zijn toegankelijk voor iedereen mits een kleine inkomprijs. Op het moment van ons bezoek liep er een interactieve vlindertentoonstelling.
- Samenwerking met lokale overheden: het centrum sloot een overeenkomst met de lokale overheid om natuureducatieve programma's (o.a. astronomie en geologie) aan lokale scholen aan te bieden.
Tot voor kort kwamen de leerlingen eerst twee keer naar het centrum voor een wetenschapsles, waarna er ook activiteiten in de school zelf aangeboden worden.
Heel recent ontwikkelde het centrum ook een nieuw aanbod waarbij scholen een hele dag in het centrum terecht kunnen voor educatieve sessies rond verschillende onderwerpen.
- Het centrum fungeert ook als hobby school. Zowel in huis als op locatie gaan er activiteiten door. Daarmee bereikt het centrum jaarlijks ongeveer 200 regelmatige deelnemers in huis en nog eens 200 op verplaatsing. De ideale groep bestaat uit maximum 12 deelnemers, zodat er voldoende aandacht naar elk van de kinderen kan gaan. De leeftijden variëren naargelang het thema van 5 tot 19 jaar.

In het centrum zijn er verschillende ruimtes ingericht om deze activiteiten te laten plaatsvinden. In elke ruimte is er een internetconnectie en een smartboard voorzien. De ruimtes zijn thematisch ingericht: met mineralen en stenen, insecten en vlinders, een labo... In het gebouw bevinden zich ook een audio cave en een movie cave, een huisdierenpension, (exotische) tuinen, een planetarium met 50 plaatsen....

Aanvullende informatie

- Het centrum organiseert ook zomerkampen.
- De ruimtes kunnen ook gehuurd worden voor verjaardagsfeestjes, evenementen...
- Er is ook een samenwerking met de lokale hotels (voornamelijk spa's), waarbij een aanbod uitgewerkt werd voor scholen. In de voormiddag bezoeken de

leerlingen het centrum, namiddag kunnen ze gebruik maken van de ontspanningsfaciliteiten van de hotels.

- De bezoekers van het centrum zijn ruwweg in twee categorieën in te delen: scholen en families, vooral in de (zomer-)vakantie.

Pernova Loodusmaja

Anton Hansen Tammsaare puiestee 57

Pärnu 80016

admin@pernova.ee

www.pernova.ee

contactpersoon: Aarne Paul, aarne.paul@pernova.ee

ii. **Pernova Tehnikamaja**

We bezochten ook het 'technology center'. Deze locatie sloot dichterbij het type hobby schools dat we eerder bezochten, zowel op vlak van werking als infrastructuur, al ligt de focus hier veeleer op technologische en hobby-activiteiten. Het gebouw is eigendom van de hobby school, een aantal lokalen worden ook gebruikt door scholen omwille van de aanwezige infrastructuur.

Het aanbod binnen deze hobby school is breed:

- ICT en multimedia: de school beschikt ook over een grafische printer. Er opent binnenkort ook een multimediaclub, waar de deelnemers kunnen leren programmeren.
- Fotografie: het gaat hierbij vooral om basisvaardigheden, al beschikt het centrum ook over een studio en een donkere kamer.
- Smartlab – robotica: hiermee richt ze zich voornamelijk tot jonge kinderen. Het materiaal werd verworven via sponsorgelden en subsidies.
- Modelbouw: miniatuurvliegtuigen en drones.
- Metaalbewerking: lassen, smeden...
- Crea-activiteiten: keramiek, koken, weven, mode-ontwerp...

Met deze activiteiten richt het centrum zich tot 5- tot 19-jarigen, afhankelijk van het thema varieert de leeftijdsgroep. De hobby school bereikt vooral kinderen uit de lagere school.

Aanvullende informatie

- Eén keer per maand worden er workshops voor kinderen en hun ouders georganiseerd, zo was er onlangs een 'vaderdag' waarbij vaders en kinderen konden proeven van verschillende activiteiten. Dit past in hun filosofie om ook intergenerationeel te werken.
- De hobby school organiseert ook kampen in een open aanbod (dus niet enkel voor de deelnemers van de hobby school).
- De genderbalans is ongeveer in evenwicht, stilaan worden de gendertypische keuzes beetje bij beetje doorbroken.
- Binnen deze hobby school zijn er een 30-tal docenten actief. De meesten van hen hebben een achtergrond als leerkracht. Binnen dit centrum mogen ze zelf hun aanpak bepalen, zo lang ze werken aan de curricula die wettelijk werden vastgelegd. Er wordt niet met een puntensysteem gewerkt. Enkelen van hen hebben een verleden als deelnemer binnen dit centrum.
- De inschrijvingen verlopen via het 'eerst komt, eerst maalt'-principe, al is er een voorinschrijfrecht voor deelnemers die al een cursus volgden binnen deze hobby school.

Pernova Tehnikamaja

Kooli 6b
Pärnu 80019
info@pernova.ee
www.pernova.ee

3. Pärnu Sütevaka Humanitarian Gymnasium

In Pärnu zijn er 8 basisscholen en 3 secundaire scholen. De 3 secundaire scholen zijn een staatsschool, een gemeenteschool en een privéschool.

Het Pärnu Sütevaka Humanitarian Gymnasium is een privéschool met 400 leerlingen van 11 tot 19 jaar. Het kost 60 euro per maand om hier naar school te gaan. Leerlingen van leerkrachten betalen 10 % van dit bedrag.

Deze privéschool is vooral bekend omwille van hun muziekprogramma's en internationale uitwisseling (via Erasmus+). Het schooljaar start met een tweedaags schoolkamp met sportieve en artistieke activiteiten. Het bijzondere is dat elke klas een eigen muziekband heeft. Er wordt elk jaar een klasbandcompetitie georganiseerd en er is zelfs een leerkrachtenmuziekband. Er zijn ook debatgroepen, memorygames, dramalessen, een leesclub, kooklessen en een danscompetitie. Aan de danscompetitie moeten de meisjes verplicht deelnemen, jongens mogen ook deelnemen als ze dit willen. Het afgelopen jaar is het opvallend (tegenover vorige jaren) dat jongens vooral kiezen om de kooklessen te volgen. Er zijn geen echte sportgroepen verbonden aan de school, maar er is wel een volleybalcompetitie tussen de klassen. Er zijn jeugdwerkers in de school die deze activiteiten organiseren na de schooluren. Deze programma's worden betaald door de gemeente Pärnu.

De leerlingen zijn gedreven en willen graag optreden. Een mooi voorbeeld hiervan is dat de klasgenoten van een leerlinge die na een ongeval in een rolstoel belandde, zelf met het voorstel kwamen om een optreden te organiseren om geld in te zamelen voor haar.

Er is een partnerschap met andere scholen in Tartu en Tallin. Het grote verschil met een typische Estse hobby school is dat een hobby school er voor iedereen is, maar in dit geval zijn de activiteiten enkel voor de leerlingen van de school. De activiteiten zijn ook gratis voor de leerlingen. De schoolinfrastructuur wordt gebruikt voor de buitenschoolse activiteiten.

Een mooi voorbeeld om de informele interactie tussen leerkrachten en leerlingen te versterken was dat er in de gangen van het schoolgebouw foto's van de huisdieren van de leerkrachten opgehangen zijn. De leerlingen kunnen dan raden welk huisdier van welke leerkracht is.

Pärnu Sütevaka Humanitarian Gymnasium

Lõuna 20

Pärnu 80010

kool@sytevaka.ee

www.sytevaka.ee

Contactpersoon: Gerli Laur, gerli@sytevaka.ee

Donderdag 17 november

1. 'Flower House' youth center

Flower house Lille Maja is een jeugdcentrum van 69 jaar oud. Het gebouw deed eerst dienst als dokterspraktijk en daarna als school voor blinden. Lille Maja is één van de pioniers van het jeugdwerk. Het jeugdcentrum gebruikt hobbyeducatie om sociale vaardigheden bij te brengen; het uitgangspunt van de werking is dat elk kind (en elke jongere) waardevol is en dat de toekomst vandaag gemaakt wordt. Creativiteit, zorg dragen en verantwoordelijk zijn voor elkaar en al doende leren staan centraal binnen deze werking. De jeugdwerkers zijn hiervoor constant op zoek naar nieuwe methodieken.

Elk lid van dit jeugdcentrum kan aanspraak maken op 200 euro om een eigen initiatief te verwezenlijken, dit met de hulp van de jeugdwerkers. Ze moedigen team- en groepswork aan om zo van elkaar te leren. Vluchtelingen mogen gratis deelnemen aan de activiteiten om hen zo te helpen bij de integratie. Als er een nieuwe familie komt in Tartu mogen ze als kennismaking gratis deelnemen aan de activiteiten van het jeugdcentrum.

Er is een samenwerking met 3 scholen om activiteiten te organiseren voor kinderen en jongeren met speciale noden (ADHD, Asperger, autisme...). De jeugdwerkers krijgen tips, tricks en training van gespecialiseerde leerkrachten om met inclusie om te gaan. Ze experimenteren hierbij met hondentherapie.

Er worden kooklessen georganiseerd. Niet enkel om jongeren te leren koken als ze op kot gaan, maar ook om ze te leren omgaan met een budget om te koken.

Naast kooklessen worden er ook activiteiten georganiseerd rond kunst (arts and crafts), mode, dans en spel. De activiteiten die voor open groepen worden georganiseerd zijn gratis. Voor de gesloten groepen wordt er een kleine bijdrage gevraagd.

Ze hebben ook een internationale uitwisseling met jongeren uit Oostenrijk achter de rug.

Lille Maja

Lille 9

Tartu 51010

www.lille.tartu.ee

Contactpersoon: Hele Riit, hele.riit@raad.tartu.ee

2. The Estonian National Museum

Het nationale museum van Estland is een architecturaal pareltje met een uitgebreide collectie, gesitueerd in Tartu en geopend in oktober 2016. Belangrijkste doelstelling is om het Estse erfgoed te verzamelen en toegankelijk te maken. Naast de immense collectie en de moderne presentatie is ons vooral het pedagogische concept bijgebleven. Dit is ingebed in de architectuur, met hedendaagse digitale middelen uitgebouwd en gefocust op de link tussen verleden en heden. Dit museum is duidelijk een grote toeristische trekpleister die de uniciteit van het dagdagelijkse leven in Estland tastbaar maakt.

Estonian National Muuseum

Muuseumi tee 2

60532 Tartu

Estonia

www.erm.ee

3. The Tartu City Government – Department of Culture – Youth Policy Service

Tartu is een stad van 1000 jaar oud en wordt ook de 'stad van de goede gedachten genoemd'. Al in 1632 werd er een universiteit opgericht.

Jeugdbeleid en jeugdwerkbeleid

De jeugddienst ressorteert – naast de sportdienst, de cultuurdienst, maar ook enkele jeugdcentra (ook hobby schools) – onder het departement Cultuur van het stadsbestuur.

Onder 'jeugd' wordt de leeftijdsgroep van 7 tot 26 jaar gevat: het gaat om ca. 22 500 jongeren. Net als de universiteitssteden in Vlaanderen, pleit de gemeente ervoor om ook rekening te houden met de studenten in de berekening van de subsidies van het nationale niveau aan het lokale niveau. Tot hiertoe gebeurt dit niet.

In Tartu zijn naast de jeugddienst ook jeugdcentra, jeugdwerkorganisaties, jeugdorganisaties en een jeugdraad actief in het jeugdbeleid en/of jeugdwerk.

De belangrijkste beleidsdocumenten voor het jeugdbeleid binnen deze stad zijn Tartu 2030 (een visieplan voor de stad), het Tartu ontwikkelingsplan (2013-2020) en het jeugdontwikkelingsplan (2014-2020; te vergelijken met het JKP want op nationaal niveau).

Daarnaast beschikt de gemeente ook over enkele subsidiekanalen om haar beleid kracht bij te zetten:

- Eenjarige jeugdprojecten: de activiteiten duren minstens 7 maanden, het subsidiebedrag start vanaf 500 euro.
- Korte jeugdprojecten: de activiteiten duren tot 6 maanden, het subsidiebedrag start ook hier vanaf 500 euro.
- Jongereninitiatieven: jongeren tussen 14 en 18 jaar kunnen zelf een project indienen (dit kan heel divers zijn) en krijgen maximaal 200 euro subsidie
- Jeugdmobiliteitsprojecten: 30 tot 60 euro per persoon.

Enkele cijfers en weetjes

Ongeveer 14 000 jongeren nemen deel aan hobby-activiteiten, ca. 7 500 nemen deel aan recreatieve activiteiten op school en ca. 2 500 bezoeken regelmatig een jeugdcentrum.

De lokale overheid subsidieert 4 jeugdcentra, 25 hobby schools, 43 jeugdhobbyclubs en 55 jeugdsportclubs. De 4 jeugdcentra werken competentiegericht en hebben elk hun eigen focus:

- Lille: zie hoger
- Anne: focust op multimedialabs en zomerjobs voor jongeren
- Tähe: organiseert peer-learning activiteiten om jongeren klaar te stomen voor de arbeidsmarkt. Deze NGO werkt ook vindplaatsgericht.
- Skatehall voor extreme sporten.

In tegenstelling tot de meeste andere steden zet Tartu heel erg in op privé-initiatief (NGO), ze wil deze initiatieven niet fnuiken door eigen jeugdcentra en/of hobby schools op te richten. Door middel van de vier jeugdcentra heeft de gemeente zelf een basis uitgewerkt en aanvullend ondersteunt ze andere initiatieven d.m.v. subsidies.

Internationaal

Tartu neemt deel aan een internationaal onderzoek over de impact van jeugdwerk. De partners komen uit Italië, het Verenigd Koninkrijk, Finland en Frankrijk.

Er werd een 'significant change'-model uitgewerkt binnen dit partnerschap en nu onderzoekt men de waarde ervan.

Binnen dit onderzoek zijn er verschillende stappen:

- De jeugdwerkers verzamelen verhalen van deelnemers aan de hand van kwalitatief onderzoek op basis van een richtinggevende vragenlijst.
- Deze verhalen worden geanalyseerd en er gebeurt een selectie.
- Pas daarna wordt de contextinformatie van de verhalen toegevoegd.
- De stakeholders van het onderzoek krijgen een selectie van de verhalen en men gaat een meta-evaluatie maken (over de deelnemende jeugdinitiatieven heen). Door middel van deze meta-evaluatie wil men nagaan wat significant verschillend is op het vlak van impact in hoofde van de deelnemers, de jeugdwerkers en externen.

Youth Policy Service

Department of Culture

Tartu City Government

Raekoja plats 12

51004 TARTU

www.tartu.ee

Contactpersoon: Piret Talur, piret.talur@raad.tartu.ee

Vrijdag 18 november : Tool fair

De tool fair in Tallinn was een tweedaagse opleiding voor mensen die tewerkgesteld werden in hobby schools en die uitwisseling van methodieken en knowhow wilde realiseren. Op deze tool fair werden diverse actieve jeugdwerktechnieken gehanteerd, goede voorbeelden aangehaald en externe mensen ter inspiratie geïnviteerd.

Onze delegatie werd uitgenodigd om een dag te participeren en ook zelf een workshop te verzorgen die uitleg gaf over het jeugdwerk in België. Hierbij hebben we gefocust op de structuur, de spelers en de subsidiërende overheden in Vlaanderen, hebben we de ondersteuning van jeugdconsulenten in steden en gemeenten via VVJ toegelicht, en hebben we Destelheide als infrastructuur en praktijkvoorbeeld aangehaald. De ontvangst op deze tool fair was heel hartelijk en gaf ons de kans om diverse workshops te volgen en via gesprekken ons internationaal netwerk uit te breiden.

Georganiseerd door het Youth Agency, het Ests centrum voor kwaliteit en internationale samenwerking in het jeugdwerk en deel van het Archimedesfonds.

Foundation Archimedes

Youth Agency

Koidula 13a, 5th floor

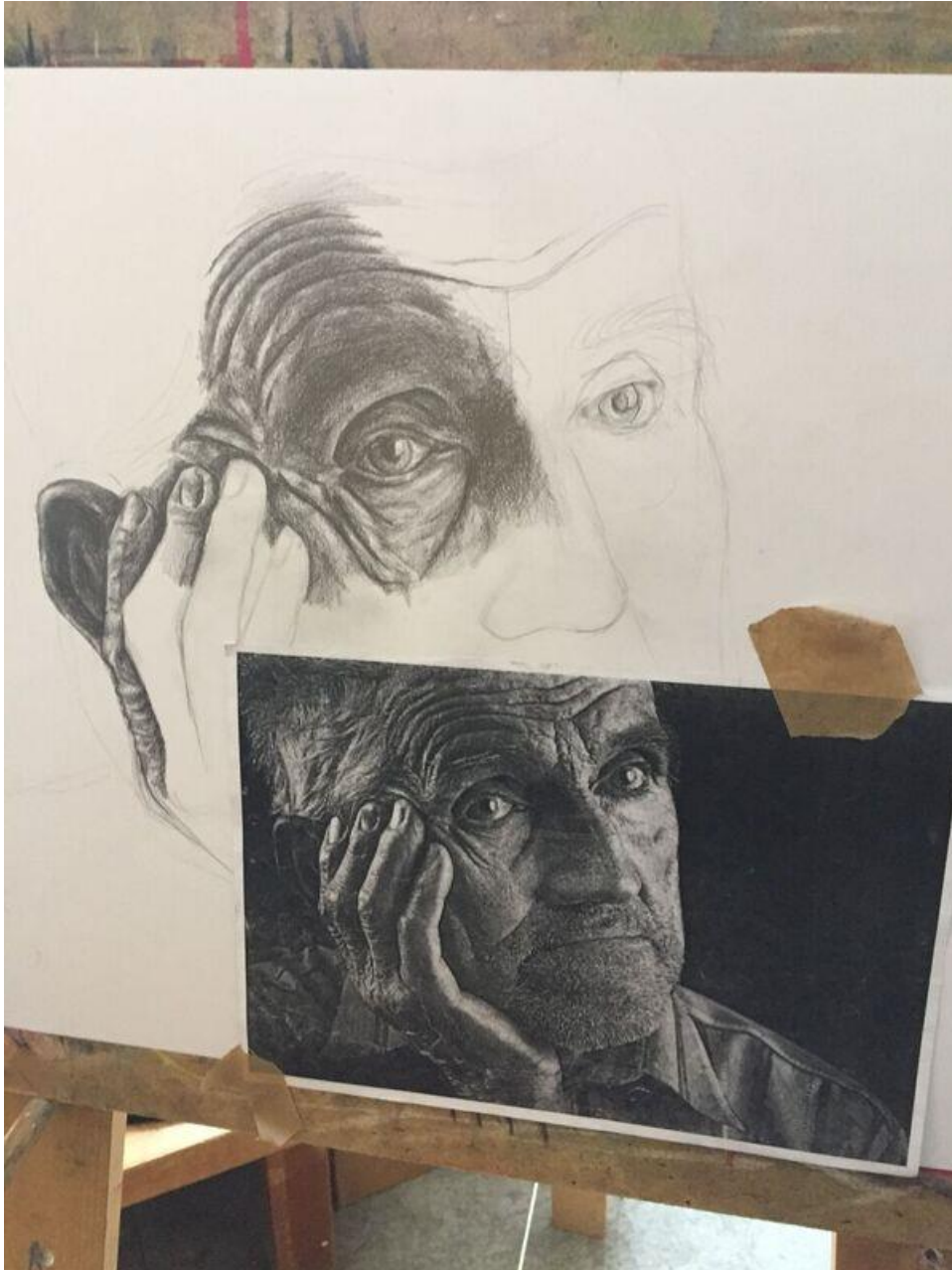
Tallinn, Estonia

10125

+372 69 79 236

noored@noored.ee

www.noored.ee/about-us/

Reflecties

- De hobby schools zijn in Estland erg ingeburgerd en alom verspreid, waardoor de toegang tot hun activiteiten erg laagdrempelig lijkt en kinderen met heel wat verschillende hobby-activiteiten kennis kunnen maken. Het hobbylandschap is erg divers, zowel op vlak van het aanbod, van wetenschap over sport tot hobby- of sportactiviteiten en kunsteducatie, als op vlak van filosofie van de verschillende hobby schools. De oorsprong van de hobby schools, het bieden van een zinvolle vrijetijdsbesteding aan kinderen in de Sovjetperiode, en de bijbehorende filosofie daarrond is in sommige hobby schools nog duidelijk zichtbaar. Een parallel trekken met de Vlaamse context of op zoek gaan naar een Vlaamse evenknie is niet eenvoudig, net omwille van de diversiteit binnen de hobby schools. Je zou kunnen stellen dat het aanleunt bij het Deeltijds KunstOnderwijs (voor wat de artistieke hobby's betreft), maar er zijn ook linken te leggen met de

jeugdateliers. Een evenknie in Vlaanderen wat de wetenschaps- en technologische educatie betreft, zien we niet.

- Mooi om zien dat veel hobby schools & education centers er een goede visie op nahouden. Ze organiseren geen activiteiten puur als opvang, ze organiseren activiteiten om de talenten van een kind te laten ontwikkelen. Er wordt vertrokken vanuit het kind.
- Wanneer we focussen op de cultuureducatieve activiteiten binnen de hobby schools, zagen we dat er een groot verschil was in kwaliteit van de aangeboden activiteiten, methodieken en achterliggende filosofie.
- Veel Vlaamse gemeenten en steden (voornamelijk grotere centrumsteden) worstelen met het transportprobleem om (jonge) kinderen na de school naar buitenschoolse activiteiten te krijgen. In Estland bleek dit niet echt voor problemen te zorgen. Daar kunnen we in Vlaanderen inspiratie opdoen hoe het komt dat dit van een leien dakje verloopt in Estland.
- Estland kent geen diversiteits- of vluchtelingenproblematiek zoals in Vlaanderen. Deze is in Vlaanderen van een andere grootorde en aard waardoor we niet echt van elkaar kunnen leren op dat vlak.
- Estland kan van Vlaanderen leren om een vrijwilligerswerking op te bouwen. Jongeren stoppen bij een hobby school omdat ze te oud worden. Jongeren die te oud worden om lessen te volgen zouden ingezet kunnen worden als vrijwilligers om een nieuwe generatie kinderen en jongeren te begeleiden en animeren. Vrijwilligers zouden het werk van de professionele jeugdwerkers ook kunnen verlichten en deels overnemen.
Daarnaast zou er ook nagedacht kunnen worden over een passend aanbod voor de tieners en adolescenten, voor hen is er nog maar weinig cultuureducatief aanbod.

Terugkoppeling

- VVJ organiseert in samenwerking met de Vlaamse overheid en stad Leuven een internationaal congres rond jeugdwerk en stedelijkheid. Dit gaat door van 15 tot en met 17 november 2017 in Leuven en kan interessant zijn voor de Estse professionele jeugdwerkers om internationaal uit te wisselen en inspiratie op te doen. Meer info volgt later op <http://intercityyouth.eu/>
- Bij een bezoek aan Vlaanderen van een Estse delegatie kan VVJ een plaatsbezoek regelen bij een lokale jeugddienst afhankelijk naar de insteek van de uitwisseling.

Evaluatie van het bezoek

Op vlak van logement en catering liet niets te wensen over, in tegendeel, we werden flink in de watten gelegd.

Als begeleiding werden we steeds vergezeld door collega's van het Ests jeugdwerkcentrum. Ze waren onze gidsen doorheen Estland en fungeerden, indien nodig als onze tolk. Dankjewel daarvoor!

Het programma was erg druk, en om een diversiteit aan hobby schools te kunnen zien, doorkruisten we het hele land, met lange verplaatsingen als gevolg. Het afsluitende seminarie was interessant, vooral omwille van de uitwisseling van goede praktijkvoorbeelden en omwille van het leggen van contacten. Helaas viel de tool fair samen met de laatste dag van ons bezoek, waardoor we al wat scherpste misten en voor het einde ervan moesten vertrekken om onze vlucht te halen.

De inhoudelijke invulling van het programma sloot niet helemaal aan bij onze verwachtingen. We hebben weliswaar de hele diversiteit aan hobby schools gezien, waarin de moeite werd gedaan om te focussen op cultuureducatie. Het thema van het studiebezoek 'hobby schools and cultural education' wakkerde ook de interesse naar cultuureducatie buiten de hobby schools aan, maar daar kregen we tijdens dit bezoek geen zicht op.